

1 Kādos apstākļos viens vecāks var likumīgi aizvest bērnu uz citu valsti bez otra vecāka piekrišanas?

Jautājums par to, kur vajadzētu būt bērna pastāvīgajai dzīvesvietai, ir atkarīgs no juridiskajiem noteikumiem par tiesībām noteikt bērna dzīvesvietu un ir daļa no faktiskās bērna aprūpes (Civilkodeksa (*Bürgerliches Gesetzbuch, BGB*) 1631. panta 1. punkts). Tāpat kā rūpes par bērna īpašumu, arī bērna pastāvīgās dzīvesvietas jautājums saskaņā ar Civilkodeksa 1626. panta 1. punktu ir vecāku atbildībā.

Pastāvīgajai dzīvesvietai ir "būtiska nozīme" (*Angelegenheit von wesentlicher Bedeutung*) Civilkodeksa 1687. panta 1. punkta pirmā teikuma nozīmē (atšķirībā, piemēram, no īslaicīgas uzturēšanās vietas blakusesošā Eiropas valstī brīvdienu laikā), par kuru vajadzīga abu vecāku savstarpēja vienošanās, ja vecākiem ir kopīga aizgādība. Tas nozīmē, ka vecākam ir vajadzīga otra vecāka piekrišana, lai dotos uz ārzemēm kopā ar bērnu, izņemot, ja pirmajam vecākam vienīgajam ir aizgādība vai vienīgajam ir tiesības lemt par dzīvesvietu.

2 Kādos apstākļos bērna aizvešanai uz citu valsti ir nepieciešama otra vecāka piekrišana?

Ja vecākiem ir kopīga aizgādība par bērnu (tiesības lemt par dzīvesvietu), ir vajadzīga otra vecāka piekrišana tam, ka bērns pārceļas uz dzīvi ārzemēs (sk. arī atbildi uz 1. jautājumu).

3 Kā bērnu var likumīgi aizvest uz citu valsti, ja otrs vecāks nepiekrīt bērna aizvešanai uz citu valsti gadījumos, kad šāda piekrišana ir nepieciešama?

Bērna pārcelšanās uz dzīvi ārzemēs kopā ar vienu no vecākiem ir likumīga, ja vecākam, kurš vēlas pārcelties kopā ar bērnu, vienīgajam ir aizgādība par bērnu vai vienīgajam ir vismaz tiesības lemt par dzīvesvietu.

Ja tā nav un ja vecāki nevar vienoties par šo jautājumu, tad ģimenes lietu tiesa (*Familiengericht*), pamatojoties uz pieteikumu, ko iesniedzis viens no vecākiem, var piešķirt vienam vecākam tiesības lemt par šo jautājumu saskaņā ar Civilkodeksa 1628. pantu. Tiesai savs lēmums jāpieņem, par prioritāti izvirzot bērna labākās intereses un ņemot vērā konkrētos lietas apstākļus un praktiskos apsvērumus, kā arī iesaistīto personu tiesiskās intereses (Civilkodeksa 1697.a pants).

Turklāt, ja bērna vecāki dzīvo atsevišķi, viens no vecākiem var vērsties ģimenes lietu tiesā saskaņā ar Civilkodeksa 1671. panta 1. punktu un lūgt, lai viņam vienīgajam piešķir vispārēju vecāku atbildību vai vienīgajam piešķir vecāku atbildību konkrētā jautājumā, piemēram, tiesības lemt par bērna dzīvesvietu. Tiesa šo pieteikumu apstiprinās, ja otrs vecāks tam piekritīs, izņemot, ja tam nepiekrīt bērns, kuram ir vismaz 14 gadi, vai ja kopējās vecāku aizgādības atcelšana vai visas vecāku varas daļēja nodošana pieteikuma iesniedzējam atbilst bērna interesēm. Ja tiesa šo pieteikumu apstiprina, šis vecāks var brīvi lemt par bērna dzīvesvietu.

4 Vai tos pašus noteikumus piemēro gan pagaidu aizvešanai (piemēram, atvaļinājuma, veselības aprūpes u.c. gadījumos), gan pastāvīgai aizvešanai? Attiecīgā gadījumā, lūdzu, norādiet, kādā formā ir jāsniedz attiecīgās piekrišanas.

Ja aizgādību par bērnu īsteno tikai viens no vecākiem, šis vecāks kopā ar bērnu var doties uz ārzemēm uz īsu laika posmu jebkurā brīdī.

Turpretī, ja bērns ir abu vecāku kopīga aizgādībā, šis lēmums būtībā abiem vecākiem ir jāpieņem kopā (Civilkodeksa 1627. pants). Ja vecāki, kuriem ir kopīga aizgādība par bērnu, dzīvo atsevišķi, viņiem abiem kopīgi jāizlemj, vai plānotais brauciens nav ikdienišķs jautājums, bet ir būtiskas nozīmes jautājums (Civilkodeksa 1687. panta 1. punkta pirmais teikums). Tas vecāks, pie kura bērns dzīvo parasti, ir tiesīgs vienpersoniski lemt par ikdienišķiem jautājumiem (Civilkodeksa 1687. panta 1. punkta otrais teikums). Otrs vecāks var vienpersoniski pieņemt lēmumus tikai faktiskās aprūpes jautājumos saskaņā ar Civilkodeksa 1687. panta 1. punkta ceturto teikumu. Tiesību normās nav precizēts, kuriem jautājumiem ir būtiska nozīme un kuri jautājumi ir ikdienišķi jautājumi vai faktiskās aprūpes jautājumi. Tas ir jāizlemj, ņemot vērā konkrētos apstākļus attiecīgajā lietā. Principā gan vecāks, pie kura parasti bērns dzīvo, gan vecāks, kuram ir saskarsmes tiesības, var vienpersoniski lemt par bērna īslaicīgu izvešanu uz ārzemēm brīvdienās, ja vien brauciens nav uz tālu vietu vai vietu, kur notiek politiski nemieri. Tomēr vecākam, kuram ir saskarsmes tiesības, ir iepriekš jāinformē vecāks, kurš uzņemas galvenās rūpes par bērnu, par brauciena mērķi. Vecāks, kurš uzņemas galvenās rūpes par bērnu, var vienpersoniski pieņemt lēmumus par parasto medicīnisko ārstēšanu. Tomēr, ja bērnu plānots aizvest uz ārzemēm medicīniskas ārstēšanas nolūkos, parasti to vairs neuzskata par tradicionālas ārstēšanas jautājumu.

Tam vecākam, kuram nav piešķirtas aizgādības tiesības, nav tiesību lemt par bērna dzīvesvietu. Saskarsmes laikā šim vecākam ir tādas pašas pilnvaras saskaņā ar Civilkodeksa 1687.a pantu kā tādām vecākam, kuram ir aizgādības tiesības pār bērnu, bet ar kuru kopā bērns parasti nedzīvo (1687. panta 1. punkta ceturtais teikums).

Lapa atjaunināta: 12/11/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.